

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre ————— 6 korona — fillér
 Félévre ————— 3 " —
 Negyedévre ————— 1 " 50 "
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
 Egyes szám ára 20 fillér

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Deák-tér 19 szám)
 Hirdetések jutányos árban vételnek fel
 Nyitlatter sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Mi a teendő.

A képviselőház ma ismét összeül. Új palotában kezdi meg működését, a Sándor-utczából átköltözött a Duna partjára, hol a kolossális épület fenségesen tükröződik a hatalmas folyam hullámaiban. Ez azonban mitsem változtat a magyar népsiralmas helyzetén. Nem az a dolog lényege, hogy a honatyák falóczán vagy lószórdíványon ülnek-e, hanem, hogy feleljenek meg annak a fontos küldetésnek, melyet a mandátummal magokra vállaltak,

A kiegyezés állásáról még most sem lehet tudni semmit. Hogy ebben az országban a kisipart agyonütötték, hogy nagyipart teremteni nem tudtak, hogy a kisgazda nyomorúsággal küzd, s a nagyobb földbirtokok galicziai bérlők kezeibe kerültek, hogy a termés elmegey adóba, sőt jóformán ki sem telik a tizenkét koronás buzaárakból, ezt igen jól tudjuk, de hogy mindezeket hogyan segítenek a vámtarifákkal, lesz-e piacunk, ahol értékesíthetjük, amink van és tudjuk-e állani a versenyt azokkal a cikkekkel, melyeket külföldről a nyakunkra hoznak, hogy mi sorsa lesz az egész kiegyezési tárgyalásnak, meg-e Széll, bukik-e Körber, vagy marad mindkettő és kiegyeznek ötven perczentre, erről már

dunsztja sines az országban senkinek.

Fontos dolgok ezek, de az ország belpolitikájának valódi tengelye mégis csak a katolicizmus kérdése abban a formában, hogy teljesítenek-e azok a jogosult követelések, melyeket a katolikusok kongressusa az autonomia dolgában támasztott és sikerül-e kiküszöbölni közéletünkben azt a rövidlátó fanatizmust, mely a katolicizmus törvényes jogainak elismerésében az ország hanyatlásának egyik rugóját látja.

Nem a kiegyezés, nem a kvóta megállapítása, nem a vámtarifa, hanem a katolikusok közjogi helyzete képezi voltaképen az összes aktualis politikai kérdések góczpontját. Hogyan?.. Ugy, hogy a felemelt kvóta és a kiegyezési tárgyalásokban Magyarország érdekeinek megőrzése tulajdonképen fizetés az egyházpolitikai alkotásokért anélkül azonban, hogy ez a fizetés rendbe hozná a szabadelvű egyházpolitika által összekuszált helyzetet.

A katolikus nagygyűlés, melyet e hó közepén Budapesten fognak tartani, újra egész élességében formulázza majd azt a kérdést, hogy mit akar hát Magyarország kormányja a katolikus egyház követeléseivel?.. Az elaltató politika már lejárt a magát és azok a premisszák, melyek tizesztendőnek egy-

házpolitikai történetében rejlenek, teljes jogot adnak nekünk arra, hogy azokból minden téren levonjuk a következtetést.

Mi lesz a katolikus autonómiával?.. Azt mondják, hogy a miniszter fiókjában megrekedt. Hát akkor mire való volt 1897 óta a kongressusi képviselő tanácskozása?.. Mire való a tervezetek kidolgozása?.. Talán arra volt nekünk szükségünk, hogy a kongressus munkájával a katolikus autonomia felállításának lehetetlenségét bizonyítsák és hogy annál vakmerőbben állítsák szembe a katolikusok szabadságtörekvéseivel a miniszteri mindenhatóságot?..

Függő kérdések, melyekre a katolicizmus a most összeült országháztól feleletet vár, ha pedig nem kapná meg, hát az is felelet lesz. Egy azonban bizonyos. Azt a politikai erőt, mely a katolikusok számarányában, régi nemzeti hagyományainkban és egész jogtörténeti fejlődésünkben rejlik, fel fogjuk használni arra, hogy megszüntessük a katolicizmus közjogi helyzetének visszásságait. Biztosítékot nyújt erre már eddig megtartott nagygyűléseink fénye, társadalmi súlya és politikai képviselőtünknek kifogástalan megbízhatósága. Végre is folyton hazugságokkal kormányozni nem lehet és azzal jó lesz lesz.

TÁRCZA.

Requiem. *)

(Arad. Október 6.)

A gyászünnepegyre írta és elmondta: **Bartók Lajos.**

Örök nyugalmat adj a vértanúknak,
 Mindenható szabadság Istene!
 Im ajkaink viharként égve zúgnak,
 S szívünkben mintha boszud dörgene...
 De mily alázattal omlunk elébed,
 Előtte a leggyászosb ravatalnak:
 A hősöknek, kiket hóhér kivégzett,
 A vértanúknak adj örök nyugalmat!

Egy egész ország itt a ravatal,
 S egy Golgotha a hármaz bérez hazája,
 S kereszted helytt a hit sugárral,

*) Október 6-án az aradi gyászünnepegyen személyesen mondta el a szerző.

Keresztjök, a bitó ültetve rája!
 Értök sir a szél, mely szállt zászlaira,
 Értök hull a föld könyüje a harmat,
 Mért orvul ontott drága vérök itta...
 A vértanúknak adj örök nyugalmat!

Mint béreznél-bérezre száll a nap sugára,
 Rohantak győzelemről-győzelemre,
 Kardjok arkangyalé, sátánra vágva,
 Szent zászlójokról honszerelem lenge.
 Gyáván futott meg a halál előttek,
 Hisz ők voltak vezéri a magyarnak,
 S ármányba folytá gázság a dicsőket...
 A vértanúknak adj örök nyugalmat!

Nem elég győzni hát hitért, honért,
 Meghalni kell! Nemcsak hős: vértanu kell!
 Szent fiad is keresztben onta vért,
 Megváltást így jelent a szomorú jel!
 S bakókat küld a zsarnok megalázva,
 A hősök ellen, kik győznek vagy halnak.
 S ott várt a bitófák Kalváriája...
 A vértanúknak adj örök nyugalmat!

Óh boszuálló Isten, láttad-é
 Egy nemzet vesztét, ország gyilkolását!
 Fegyverét törte s ön-éltét vevé
 A hon védője, — szégyenét ne lássák!...
 yőztes zászlók nem harcban elragadva,
 Vezéreink vesztőhelyre haladnak...
 Te túrtél nézvéen megkínzott fiadra...
 A vértanúknak adj örök nyugalmat!

Bérencz bakók győznek félisteninken,
 Egy, mint fiad bitóját maga hordja...
 S nézd tizenhárom oroszlan bilincsen...
 Miként czirkuszba, a ezézári szolga
 A Koponyák hegyére, veszni úzi,
 Mert ők hitet, hazát meg nem tagadtak.
 Ott fognak vérben porban hullni, — függni!
 A vértanúknak még ne adj nyugalmat!

Támaszd fel, oh! s adj nekik örök éltet,
 Mert még nem él, melyért haltak, hazájok!
 Itélet volt... de utolsó itélet
 Legyen üdv jóknak, gonoszoknak átok!
 Hősök ege, csillagrajokkal ékes

Budapesti elsőrangú pénzügyintézetnél

is megszűnik és az örökös tehermentes, tiszta birtokokhoz jut. Felvilágosítást nyújt Neuschloss-Testvérek törvényszékileg bej. cség Szatmártt, Árpád-utca 20. sz. irodájában. Telefon 16. Minden kedden Fehérgyarmaton is.

olesó törlesztéses kölesön kapható 600 koronától a legmagasabb összegig, első és második helyen a legrövidebb idő alatt, oly kedvezményvel, hogy az adós elhalálozásával tartozása

molni mindenkinek, hogy a régi Magyarország, — a keresztény Magyarország, még mindig életben van.

Zola Emil.

Meghalt. — eltemették. Amilyen volt élete, épen oly borzasztó volt a halála. Öngyilkosság áldozata lett, vagy a kályhából kiömlő gáz folytatta meg, rejtély marad talán mindörökké. Nem közönséges halandó volt, kit alig tart meg emlékében egy pár évtized, Zola pályafutása évszázadokra kihat. Mint óriási bolygó a világűrben, úgy lebegett ő a világirodalom azurján elhomályosítván napjának éltető, melegítő fényét.

Századának legnagyobb rombolója volt, a vallástalanság és a fertőzött erkölcs bűzhődt iszapja csepegett tolláról, óriási mocsárrá növekedvén, mely nemcsak saját honára, de az egész világra kiterjedt. Korának legszenyvesebb regényírója volt, százezereknek lelkét mételyezte meg, százezereknek boldog életét tette ő tönkre.

Régi latin közmondás, hogy a halottakról csakis jót szabad mondani. Nagy embereknek, kiknek neve a történelemé, kiknek működése felett ítéletet kell az utókornak mondani, ez a közmondás vesztő hatását. Ők a kritika bonczkése alá kerülnek holtak után is, hogy mérlegelni tudja az utókor évszázadok után is azt a hatást, melyet működésükkel az emberi nemre, szűkebb körben egy országra vagy a társadalomra gyakoroltak.

A nagy emberek élete a sirnál kezdődik. Akkor lépnek a halhatatlanok sorába, midőn a történelem muzsája kimondotta felettök a pártatlan kritikát.

Zola nagy ember volt, ezt kénytelen elismerni mindenki, de nagysága nem az alkotásban, hanem a pusztításban állított emléket magának. Mint a megdagadt folyam, mely rettenetes képet ad tovafutásában, s ha medréről kilép, városokat, falvakat, kalásziól rengő mezőket tesz tönkre fékvesztett árvával,

olyan képet ad Zola e század történetében. Nem volt Istene! . . . Lehet-e nagyobb ember annál, ki önmagát állítja oda bálványképnek az Isten helyett. Epigonoknál butaság, Zolánál historiai momentum. Az ő nyomdokain százezrével fakadnak a földi istenek.

Nem volt vallása! . . . Lelki táplálék nélkül úgy élt mint oktalan állat a jászol mellett. Ahogy élt, úgy temették el, Nem Isten szolgája, hanem barátai tartottak felette gyászbeszédet. Nem gyászének hangzottak fel koporsója mellett, hanem dobpergés hirdette indulását a halottak birodalmába. Mintha licitációra tolongott volna beláthatatlan sokaság. A szocialisták és anarchisták képezték a gyász kíséretet. Hajba is kaptak egy kicsit, hogy annál emlékeztetesebb legyen szörnyű nagyságában a világ legnyomorultabb emberének végtisztessége.

Nem volt erkölce. Aljasságot lehel szivökbe olvasóinak, szabadalmat adott a test vágyainak, igenrt a nemtelen ösztönöknek, tápot a romlottságnak az egész vonalon. A közönség rohant utána. Uj, ismeretlen világot tárt fel előttük, melynek paradicsomi meztelenségében eddig még nem gyönyörködött. Csábító, csiklandoztató volt ez a világ, melynek kapuján belépni ösztönt kapott, akinek alkalmá nyílt a kulcslyukon betekinteni. Zola nem volt rest megforgatni a kulcsot abban a zárban, s ime az epekedő ifjúság előtt megjelent a soha nem látott kép, melytől aztán többé szabadulni nem volt hatalma.

Igy gázolt keresztül ez a rendkívüli jelenség a sziveken, érzelmeken és jellemeken. Társadalmat alkotott a saját képére. Magához emelt, hogy magával együtt lerántson büntelen ártatlanokat. Gyönyörködött a társadalom vonaglásában, melyet lábai elé terített mérges lehelletével.

Most ime meghalt. A földi isten elköltözött oda, ahol van Isten, akár akarja ő, akár nem. Van és ítél felette. Ő már nincs többé köztünk, de szelleme itt maradt, utat tört magának talán még századok éjszaká-

jába, kinpadra viszi a lelkeket, posványba a nemes érzelmeket, zuzni, rombolni fog, míg csak a megsértett világréteg fel nem támad, s meg nem üti a dobot szellemének ravatalánál, — úgy, mint ahogy licitáció szokták.

Az ovoda megvétele.

(Válasz a „Szatmár és Vidéke“ ily cím alatt megjelent cikkére.)

A szept. 25-iki rendkívüli közgyűlésen megjelent törvényhatósági bizottsági tagok nagytöbbséggel (32-en 20 ellenében) arra szavaztak, hogy a Kovács Béla féle telket és házat vegye meg a város a kettős ovoda céljaira, Am minő szempontok vezették a városatyákat meggyőződésük kiformalásánál, azt mi nem kutatjuk, ennek találgatását a Szatmár és Vidéke cikkírójára bizzuk, de annyi tény, hogy szavazatukban a törvényhatóság ítélt-te lett kimondva s mi ebben megnyugszunk, pro és contra kapacitálások úgy is idejüket multák. Egyébiránt a szavazásig volt annyi ideje minden egyes képviselőnek, hogy a kérdés lényege felől teljes tájékozást nyerjen, pressióról, vesztegetésről szó sem lehetett és átfutva a listát, kitűnik, hogy a kellő szakértelem sem hiányzott a tanfelügyelő házat megvétele ajánlók táborából. Nincs tehát semmi elfogadható cizimünk, melyen a törvényhatóság döntésébe beleköthessünk. Am ha nekünk nincs, van lapársunknak a Szatmár és Vidékének. Szerinte a polgármester által kimondott határozat érvénytelen. Állításának igazolására idézi a 1886. XXII. t. cz. 110 §-át, mely a következőleg hangzik:

„A község törzs vagyona esonkítatlanul fentartandó. Kivételes esetekben annak elidegenítését, lényeges átalakítását vagy felosztását, valamint ingatlan vagyonnak, vagy királyi kisebb haszonvételei jognak vételét a képviselő-testület csak az általa e végre legalább 30 nap közbevetésével határozatilag külön kitűzendő és kihirdetendő közgyűlésében összes tagjainak, — ide értve a szavazattal bíró elöljárókat is, — általános több-

Nyiljék meg s utján a szellem hadaknak
Ők jöjjenek, bírók végszámvetéshez! . . .
A vértanuknak még ne adj nyugalmat!

Támaszd föl, addig úgy sines nyugodalmok!
És visszatért zászlóink repülése,
Melytől rémülten hal szörnyet a zsarnok,
Fessen kezökben szívárványt az égre,
S a gyász és emlékezés szent városa
Legyen feltámadásnak s diadalnak
Örök lámpával fénylő temploma! . . .
A vértanuknak még ne adj nyugalmat!

Hozzák a megváltást, a szabadságot
Dicsőségében égből vissza földre!
Szent koronánk ragyogjon áldva rájuk,
Mint a hon napja, dicsfényes fejökre!
Tedeum zengjen s imánk végire:
„Előre!“ zengjék mint áment az ajkak! . . .
Mindenható szabadság Istene,
A vértanuknak adj örök nyugalmat!

Az aradi tizenhárom.

Írta: Kiss Endre.

Költözö madarak, hova, merre szálltok?
Nem fáj idegennel cserélni hazátok?
Tündöklő napsugár, mért halványul fényed?
Miért olyan rémes zúgása a szélnek? . . .
Szárnyas kis vándorok, maradjatok nálunk,
Áraszd ránk meleged, kedves napsugárunk,
Lengjen enyhe szellő a völgy és bérez felett,
Legyen e hazában örökös kikelet!

De nem! . . . Csak szállj, repülj, . . . repülj gólya,
[fecske!]

Költözz el e honból messze tengerekre,
Csak enyészszék el a nap fényes sugára,
Enyészret borult már ugyanis a hazára.
Csak zúg, tombolj szélvész, sikoltozva zengjed,
Hogy rab lett, elbukott a hős magyar nemzet,
Istennek ostora sujtott le a népre
S özönével folyik legjobbaink vére!

Csak hullasd megsárgult leveled, tölgy lombja;
Hullasd szemfedőül eltemetett honra.
Nincs szükség zöld lombra, nincs szükség
[virágra,

Leasett már fejünk szentelt koronája!
Csillag is hulljon le, ne legyen az égen! . . .
Lehulltak csillagid édes magyar népem!
Gyász van a hazában, mély gyász minden vájon.
— Most vész végreményünk, most a tizen-
[három! . . .

A rémitő szóra az ég is megrendül.
— Talán az ítélet harsonája zendül?!
Ők elveszhetnének?! . . . Látva egymás mellett
Az hiszszük szétvernek milliónyi serget.
De a röpke szellő szomoruan zugja
— . . . „Most indulnak ezek az utolsó utra.
Nemes, tiszta vérük bakó keze ontja
S Arad lesz holt hazánk legnagyobb sirdombja!“
Megtörtént . . . Elhervadt nemzetünk virága,
Szabadság csillaga az égről leszálta,
Kiomlott földre a tizenhárom vére

S ráborult a honra rabság sötétsége . . .
De mily ítélet ez? . . . A vádlottak bátrak
S félelemtől sáppadt arcuk a bírának!
Fényes udvaroncok, mért remeg testetek?
Hiszen ti mondtátok ki az ítéletet!

Talán elétek tünt a jövőndő rajza
S rettegve láttátok meg lefestve rajta,
Hogy gonosz művetek vissza száll majd rátok,
Sirotokig üldöz a megfogant átok!
Sejtettétek talán, hogy hőseink vére,
Nem omlik hiába a haza földjére,
S a szép anyaföldből, mely vérüktől ázik,
A szabadság fája ismét kivirágzik!

— Világ alkotója, magyarok Istene,
Mennyei trónodról tekints népedre le!
Bocsásd reája a béke olajágát,
Hogy tovább a balsors vészei ne hányják;
Küld le közzé a hős tizenhárom lelkét,
Hogy bele az erőt s kitartást leheljék,
S tanítsák arra a hon apraját, nagyját,
— Hazájukért, ha kell, életüket adják! —

S ha jön idő, mikor nem virulna, nyilna
Szabadság virága vérrelázott szirma,
Támaszd fel nemzetünk közt a tizenháromat,
Kik vérrel áldoztak a szent szabadságnak!
„A ily hősink lesznek, nem veszhet el népünk!
Békében és harcban mindig babért tépünk
S ellenünk megtörni hiába akarnak,
Örökké fog élni népe a magyarnak.

ségével névszerinti szavazás mellett és a 25. §. rendeleteinek megtartásával határozhatja el.

Ha a képviselők ezen gyűlésen kellő számban meg nem jelentek, ugyanezen a módon újabb közgyűlés hirdetendő s ha ezen sem volna meg a kellő szám, ezen képviselőtestületi gyűlésből 15 napon egy újabb gyűlés összehívása elrendelhető, mely a jelenlévők többségével határoz.

Mi azt tartjuk, hogy ebből a §-ból csak sophizmával lehet a közgyűlés határozatának érvénytelenségére következtetni. A jelzett törvényezik ugyanis csak azt követeli, hogy a városnak vitális, a törzsvagyon felett tárgyaló gyűlésén az összes bizottsági tagok általános többsége jelen legyen és nem azt, hogy a „statusquo“ megváltoztatása mellett vagy ellen az összes tagok többsége foglaljon állást. Ha most a bizottsági tagok többsége megjelent valamely közgyűlésen, azoknak szavazat arányából már jogérvényes ítéletet lehet formálni, illetőleg az itt megjelentek szavazatának többsége dönt valamely ügynek a sorsa felett.

A szept. 25-iki közgyűlésre a bizottsági tagok abszolút többsége ment el. Ugyanis a bizottsági tagok jelenlegi száma 94, ebből 52 jelent meg és szavazott. A közgyűlés eszerint határozatképes volt. Sőt mi több, határozatképes volt volna a közgyűlés már akkor is, ha csak 48 városi képviselő jelent volna meg azon, mert ennyi is a létszám felénél többet tesz ki. Különben a praecedens eset világosan illusztrálja, miként kell a törvényt felfogni. A „Pannonia“ építése felett döntő közgyűlésen összesen 58 városi képviselő volt jelen. Ebből 30 a fölépítés mellett, 28 ellene szavazott, és a miniszter a 2 szótöbbséggel hozott határozatot 1901 feb. 14 11 117/VI sz. a. kelt leiratával helybenhagyta. Nagy scrupulus kell hozzá, hogy valaki ne vegye biztosra azt, hogy a f. év. szept. 25-iki közgyűlés határozatát, tehát a Kovács Béla telkének megvételét, is megerősíti a miniszterium.

Azt sem akarja tudni a Szatmár és Vidéke czikkírója, hogy a közgyűlés össze-

hívásának határidejét a törvényhatósági joggal felruházott városok 30 nap helyett 8 napra szállíthatják le.

Az 886. XXII. tez. 164 sz. 5-ik bekezdése világosan kifejezi, hogy a törv. joggal felruházott városok a 110. és 112. §-okban foglalt közgyűlés összehívásának határidejét szabályrendeletileg állapíthatják meg. Ez a határidő azonban nyolcz napnál rövidebb nem lehet. Nos a szatmárvárosi törvényhatóság ügyrendje épen 8 napi határidőt tűzött ki a törzsvagyon átalakítása, felosztása stb. felett tárgyaló rendkívüli közgyűlés összehívására. Be volt hát tartva a törvényes keret mindenben és gáncs nem illetheti az előjáróságot. A Szatmár és Vidéke czikkíróját pedig csak arra akarjuk figyelmeztetni, hogy a sophizmak, ha hasznavehetőek is, mint laptöltelekek, a muvelt közönséget megtéveszteni teljesen képtelenek.

Hirek.

Tisztelettel kérjük mélyen tisztelt előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetési díjaikat és a hátralékokat lapunk kiadóhivatalának megküldeni.

A király nevenapja. Szombaton ünnepelte a nemzet királyunknak névnapját. A székesegyházban ünnepélyes szent mise volt, melyet maga a püspök ur Ő méltósága végzett. Jelen volt a városi hatóság és más hivatalos testületek, a tisztikar és a tanuló ifjuság. A szatmári gör. kath. templomban Papp Lajos lelkész, a németi gör. kath. templomban Melles Emil főesperes végezték az isteni tiszteletet. Mindenütt szépszámu közönség volt jelen, hogy imádkozzék szeretett királyának életéért.

Október 6. Szomorú idők emlékéit ülte tegnapelőtt a magyar nemzet. Keserű érzéssel eltelve tekintett vissza az aradi Golgotha gyásznapjára, melyen irtóháborút indítottak minden ellen, ami a magyar előtt szent, a mi nemzeti. Midőn felségsértés volt magyarnak lenni. Midőn bitófa volt a honfiai erény jutalma, midőn golyóval fizettek

a magyar sziv lelkesedésének fellobbanásáért. A hatalom rettenetesen éreztette boszuját, mert lábai előtt heverték a dicső fegyverek, melyek diadalról diadalra vezették egykor a lelkes honvédeket. Most ott vannak garmadába rakva, ki vannak csavarva a derék bajnokok kezéből. És a hóhér végzi Aradon borzasztó munkáját. Ennek a napnak 53-ik évfordulója volt tegnapelőtt. Alig lehet e hazában magyar, ki egy-két könyccseppet ne ejtett volna a visszaemlékezés szomorú hatása alatt. Az egész országban mindenütt gyászistentiszteleteket rendeztek, imádkozott népünk a kivégzett dicső tizenhárom lelke nyugalmaért. Városunkban minden templomban volt istentisztelet. A székesegyházban a szent misét Hehelein Károly prépost-kanonok végezte, melyen igen sokan voltak jelen a közönség sorából, a 48-as agg honvédek pedig testületileg vettek részt. Az istentisztelet alatt Orosz Alajos és Mondik Endre meghatóan énekeltek.

Firczák püspök Ugocsában. A fanesikai gör. kath. újonnan épült templomot folyó hó 26-án fogja a munkácsi püspök fényes segédlettel felszentelni. — Az egész vármegyében élénk örömet és lelkesedést keltett Őméltóságának valóban apostoli szelleműl áthatott nemes elhatározása, hogy a változó idő daczára hiveinek és a vármegye közönségének örömet akar szerezni. — A hazafias, mindenütt nagy tiszteletben álló főpap méltó fogadtatása iránt nagyban folynak az előkészületek.

Cimzetes prépostság. Ő felsége Balogh Mihály máramaros-szigeti püspöki helynöknek a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett rajki c. prépostságot adományozta.

A miniszteri megbízott Ungban. Kazy József, a hegyvidéki miniszteri kirendeltség vezetője, a mult napokban Ung vármegye ungi, uzsoki és lyutai járásait utazta be. A miniszteri megbízott mindenütt közvetlenül meghallgatta a lakosság panaszait, bajait. Amiken segíthetett, azt azonnal hatáskörében megtette; az elhangzott óhajok közül, amelyek valóban alkalmasak a nép gaz-

Lichtenegger József.

Irta: Dr. Várdai Béla.

Budapest, szept. 30.

A budai hegyek tündérvidéke, melyet szinte átszellemült szépségben ragyogtatott az őszi verőfény az elmúlt vasárnap délutánján, mintha földi tükörképe lett volna annak az elszállt léleknek, melynek földi maradványa, egy koporsóba zárva, épen utolsó utra indulását várta a hegyvidék ölen fekvő új Szent-János-kórház halottas kápolnájából.

A természet, mielőtt téli halálának általadja a sorvasztó őszt, még egy kis időre a nyár ikertestvérének mutatja magát. Ilyenkor még szebb, elbűvölőbb, mint az igazi, rekkenő nyárban. A mi szépsége csak van, színekben és vonalakban, megsokszorozva áll élénk, mielőtt birtokába venné az őszi sár. A vidék színe zöld még, de tarkázva a két legszínesebb színnel: pirossal és aranyos sárgával. A napfényben úszó, fonségesen tiszta levegő, mely fölött egyetlen felhő nélkül mélyen kéklik az ég, színtelen a végtelenséget nyitja meg a szemnek; látóhatára megbővül, nagyobb területet lát be s rajta minden tárgyat rendkívül éles, vágott körvonalban.

Ilyen átszellemült volt a Lichtenegger József professzor lelke, az utolsó hetek halálküzdelmében. A természet tanítása az emberélet múlt, törékeny voltáról, mintha igen-

igen rég szolt volna hozzánk megrázóbb beszédességgel, mint most, hogy ő koporsója elé állított bennünket. Úgyszólván tegnap még maga a piros egészség, derűs, becsületes életvidorság volt, s ma már tört roncsa a halálnak. Heute roth — morgen tod; a XVI. századi, halálhoz készülésre intő poéta szavával: délben még mint a színes virág s alkonyra már mint aszu ág.

A Margit-sziget nyárfái alatt találkoztam utoljára vele a külső világban, még június végén. Tán halaványabb volt arcában a rendesnél, de azért vidor beszédű, mint mindig. Csak az egészségéről mondott néhány komor szót: hogy nemsokára valami nagy baj lesz. Tréfás szeretettel zsörtölődő hypochondernek neveztem érte; pedig már ekkor ki voltak mérve léptei az utolsó fekvőhelyhez. A legjobb szívé emberek egyikét, a csupa-szív embert, vérelmeszedéssel kapcsolatos szivbaj kezdte pusztítani rohamosan. A juliusi Abbaziában már nem tudta kihúzni; összetörtén már azon hó végén az új János-kórháznak lón életfogytiglan való lakója. Mikor az őszi munkára bejöttünk a fővárosba, az első rossz hír ő róla szolt: hogy halálos betegen kórházban fekszik a budai hegyek között.

Nyomban siettem ki hozzá. Épen dr. Pokorny Emánuel, a kitűnő theologus ült ágyánál. Azelőtt kevéssel távozott tőle, mint

maga betegünk mondta, Majláth erdélyi püspök. Mäskor piros arcán már a halál fakó, tört betegsége ült; de lelke mintha fényes glóriával övezte volna. Mindig eszes-kedves kék szeme szinte a túlvilágba néző, csudalátó erővel ragyogott, fényes kíséretül Istenben megnyugodott beszédének, melybe szégyenkeztünk volna kicsiny vigasztalással beleavatkozni. Már csak suttogva beszélt, de halk hangjában egy erős lélek zugott. Nyugodt volt, zugalódás és kívánságok nélkül, mint a ki az érdemszerző szenvedés dicsőségét érzi. Csak egyért szeretett volna még lábra állani; hogy még egyszer az oltárnál szolgálhassa Krisztust. Valóban, ha Isten egyéb jutalmat se adna egy becsületben eltöltött életért, mint harmonikus befejezését a földi pályának: nyugodt meghalást, akkor is minden okos ember érdemesnek fogja találni, hogy úgy éljen, mint Lichtenegger József élt.

Hogy ki volt ő, azt Szatmáron mindenki tudja. Ötven évet élt; ebből közel harminczat a tanári pályán. Tanári működéséből őt esztendő esik Szatmárra, honnan már öt éve hogy elkerült, de vissza-vissza látogatott s mindenkinek szerető emlékében maradt. Ideálja volt a tanárnak; nemcsak bíráló tanítója, jelessel kitüntetője vagy szekundába rakója, hanem a szó legnemesebb értelmében nevelője is az ifjuságnak. Nem élt családi életet; helyette az ifjuság volt

dasági talpraállítására, jelentést fog tenni Darányi földművelésügyi miniszternek. Különösen fontosnak tartjuk a miniszteri megbízottnak Uzsokon való megjelenését, mert mint tudjuk, az ungvölgyi vasutat egész Uzsokig kiépítik, a vasútépítés nagyszabású munka, mely ötezer embert foglalkoztat már a legközelebb. Kazy József Uzsokon időzése alatt tárgyalt Keller Arnold kir. főmérnökkel s közösen megállapodtak oly teendőkre nézve, amelyek alkalmasak, hogy ezen több évig tartó nagy munkából a hegyvidéki népnek kenyere legyen. Az építési vezetőség a legnagyobb előzékenységgel támogatja a kirendeltség törekvéseit s a beregi téli fafaragó kurzusokon készített talicskákából, kapanyelekből stb. nagyobb mennyiségben megrendeléseket tesz.

Gyászír. Buzáth Károly ügyvéd, nyug. főszolgabíró, 1848--49-iki honvéd, beregme gyei törvényhatósági bizottsági tag, életének 73-ik, boldog házasságának 43-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után e hó 1-én Munkácsen elhunyt.

Uj főgondnok. A m.-szigeti ev. ref. liceum új főgondnokává Tisza István grófot választotta meg, kinek beiktatása nagy ünnepélyesség mellett f. hó 2-dikán ment végbe M.-Szigeten.

A máramarosi vizsgálat. Három hét óta folyik már a vizsgálat a kiküldött pénzügyminiszteri biztosok által, ugy a vármegyén, mint a pénzügyigazgatóságon. Hogy a végeredményben minő visszaélések fognak felszínre jutni, azt még biztosan nem lehet tudni. Sem Kaffka László, sem Köcsöny Lajos nem közlékenyek az eddigi eredményekről. A kiszivárgott hírekből tudják csak, hogy a vármegyénél csakugyan fordultak elő mulasztások és szabálytalanságot. Egyik árvaszéki ülnök ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelték, a városi fogyasztási adókezelő egy ezerkoronás hivatalos levélben állítólag ezer koronát küldött testvérének. Kaffka miniszteri tanácsos a levelet a postáról visszavette és kitünt, hogy az ezer

korona helyett egy darab papiros volt a levélben. Természetes, hogy a fogyasztási adókezelőt állásától rögtön felfüggesztették. Több megyei és városi tisztviselő ellen is merültek fel olyan vétségek, amelyek fegyelmi uton torlandók meg. Két főszolgabírót és pedig: a máramaros-szigeti és a felső-vissóit súlyos vádakkal illették. Szigeten az a hír van elterjedve, hogy ezt a két főbíró felfüggesztik. A pénzügyigazgatóságnál nagyobb visszaélésekről nem beszélnek. A panasz csak a pénzügyigazgatónak ideges és tulságba menő erélyes eljárása ellen hallatszik.

A főpásztor jótékonyága. Püspök ur Ó meliósága a róm. kath. fiu-népiskolába járó szegény gyermekek téli felruházására házi pénztárából 747 koronát kegyeskedett adományozni.

Szabadságot tanár. Lukácsy György nagybányai állami főgymn. rendes tanár hosszabb szabadságot kért ideiglenesen s Budapestre költözött, helyére a miniszterium Kmoschek Elek löcei főreáliskolai h. tanárt rendelte Nagybányára a matematika előadására.

Szobormegáldás. Koválik József, szolnoki áll. főgymn. tanár, Szinyérváralja szülötte, egy remek szüz Mária szoborral ajándékozta meg az ottani templomot. E szép szobrot áldotta meg vasárnap Frank József főesperes-plébános. Ez alkalomra azt a mellékoltárt, a melyen a szobor diszeleg, özv. Jaczkovics Gáborné és Stuller Istvénnyé urasszonyok virágkoszorúkkal, igazi művészi izléssel díszíték fel. A nemes szívű adakozónak ez uton is köszönetet mond a hitközség.

Távozó rendőrkapitány. Lux Ödön felsőbányai rendőrkapitány megváltik állásától és visszalép a hadsereg tényleges állományába.

Hymen Nagyvárad Stépán Géza szatmári honvéd főhadnagy szombaton esküdtött örök hűséget Máramarosszigeten Kricsfalussy Vilmos miniszteri tanácsos özvegye leányának, Márta kisasszonynak. — Heimann Rezső dr., feketeadói körorvos a napokban esküdtött örök hűséget Komlóssy Anna kisasszonynak.

kedves családi köre. Mert nemesak az iskola-teremben tördölt tanítványaival, hanem azon kívül is — lelkének közelébe tudta hozni őket. Nem ismertem tanítványát, iskolatársamat, a ki nem szerette volna. Én drága Mesterem, a szivembe vág, ha rá gondolok, hogy mint halotról kell irnom rólad, s könyeken keresztül látom a multból feltűnni a te sirba tért kedves, nemes orczádat.

Tekintélyt tartott tanítványai előtt, nem szigorú fegyelmezővel; hanem azzal, hogy feltárta előttük, oda adta nekik nemes lelkét. A tanítványaival való szerető tördésnek egyik legjelemezőbb bizonyítéka, hogy az iskolai dolgozatokat, melyeknek elbírálását olyan mohón várja minden valamire való diák, mindenkor már az iratást követő nap kijavítva a kezünkbe adta. Ebben a tekintetben kétségtelenül egyedül állott egész Magyarországon! Tőle tanulams velem bizonynyal annyi társam, az emberi elmét legmagasabb feladatára: az emberismerésre először felhasználni. Tán fiatalos, tévedő merészséggel, de sok lelki haszonnal. Othonában mint barátaival beszélgetett diákveinkben is velünk, véleményeinket nem csak megengedte, de egyenesen megkivánva, emberekről, intézményekről és olvasmányainkról, melyekkel bőven ellátott bennünket. Művészi érzéke (szépen festett, s művészettörténetben járatos volt) is meghálálhatlan hatása volt reánk. A földi lét legmagasb régiójába: a művé-

szetj világába, ő vezetett be. Nála láttuk először a görög művészet remekeit, egyrésztük sajátkezű reprodukcióiban, a görög költők szobrai, Homéert s a tragikusokat; a napraforgó szirmaiból bánatos szépséggel kiemelkedő, Apollóba szerelmes klythiát, melynek szép nagy másolatát maga festette gyönyörű hályhaellenzője díszítésével. Mindenki emlékszik rá, a ki valaha járt nála. E környezetben beszéde hányszor nemesített bennünket! Óh, hányszor ültem a Deák-téri Kovács-féle házban volt szállásán nála, szabad délutánokon, hányszor lepett ott az alkony, beszéde közben feledve időt, helyet; szemünk ilyenkor mintha nem is a városi nagypiacz kigyuló lámpásait látta volna, hanem a görög alkony tündéri fényességét az athéni Akademos platánjai alatt.

Mindig vidor volt, természetes. A nagyképűség a legtávolabb állott tőle. Egyike volt a legkedvesebb adomamondóknak. Soha sem éreztük magunkat rosszul társaságában. Csak most egyszer — a koporsójánál. Hozzá még aranyos jó szíve. Ha uszonnájánál találtuk, mindig részünk volt benne. Hogy Pestre kerültünk s később ő is feljött, tanítványt szerzett mindnyájunknak. Isten áldja meg haló porát érte!

De nemesak a padban ülöknek volt mestere, hanem mindenkinek, a kit a jó sors vele összehozott. Nem is annyira tudományával, bár ebben is közelismert kitűnő alapos-

Államtudományi vizsgálat. Morvay Zsigmond, az ugoecsi tiszántuli járás szolgabírója, a kolozsvári m. kir. tudományegyetemen az államtudományi államvizsgálatot szép sikerrel letette.

Nagy idők tanuja. Tegze Gábor nyugalmazott városi iktató szombaton reggel 6 órakor életének 83-ik évében elhalt. A boldogult részt vett a szabadságharcban mint a Württemberg huszárezred egyik hadnagya. A szabadságharc leveretése után az osztrákok gunyból gyalogosnak sorozták be. Szorgalmas, pontos hivatalnok volt, kit mindenki szeretett és becsült.

A főpásztor adománya. Püspök ur ő méltósága a vinnai ovoda javításainak költségeire 284 koronát adományozott.

Nyugdíj ügy. A vármegyei körjegyzők nyugdíj választmánya a mult napon tartott ülésében Márk Jakab sáros-magyarberkeszi és Buksa Illés kolezéri körjegyzőket jövő év január 1-től kezdő joghatálylyal saját kérelmükre nyugdíjazta.

Gyászír Schmidt József, a nagykarolyi Önszegélyző népbanknak sok éven át volt főkönyvelője, a nagykállói elmeogyógyító intézetben elhunyt. — Özv. Uray Józsefné, szül. Dankó Eulália életének 38-ik évében Nagy-Károlyban elhalt. — Szobonya Antal építész életének 58-ik évében Nagykarolyban elhalt.

Esküvő. Moré József gazdasági intéző Károlyi Lajos gróf tótme gyeri uradalmában, f. év szeptember 30-án, kedden vezette oltárhoz Budapesten Matlaszkovszky Hedvig kisasszonyt, Matlaszkovszky István dr. ügyvéd leányát.

Zárdai iskolák. Óméltósága a püspök folyó hó 6-án Hámon József és Hehelein Károly kanonok urak kíséretében a zárdai összes iskolákat meglátogatta. Nagy lelki öröme volt a püspöknek ezen látogatás alkalmával; husz külön osztályban vannak elhelyezve a kedves növendékek, elkezdve az óvodásoktól egész föl a képezdekig. Az összes gyermekvilág száma, mint már jeleztük, 961, napról-napra növekszik. — Az új emeletes iskola épület, mely ez évben emeltetett és 30 ezer frtba került, szép, tágas, magas

sággal rendelkezett. De inkább avval, a mi tudománynál is becsesebb: nemes életével. Ez az élet ideálra tört; arra az ideálra, mely felé minden nemesb anyagból épült ember törekszik és meg is valósít: munkás, tiszta életre. Isten szeme előtt járt egész életében. Buzgó vallásosság volt főjellemvonása, ebből fakadt mind a többi kiválósága, mint a hogy ez sohasem is lehet máskép. Már ifjan a kegyes rendbe lépett, de érzékenyebb s világmismeretre vágyó idealismusa tovaűzte onnan, mignem most egy esztendeje, férfi kora nyarában, oly nem sejtett közel a véghez, teljesült ifjúkori álma: főlshenteltette magát az Úr szolgájának. S épen a szatmári egyházmegyébe lépett, hol annyi derék szívhez fűzte nemes barátság, legelő az egyházmegye püspökéhez: Meszlényi Gyula óméltóságához.

Koporsóját pesti collegái s tanítványai (én mindkettő együtt, s véletlenül az egyetlen szatmári) avval a nagy bánattal vettük körül, melyet a szív csak legszerettebbjei elvesztésén érez. A szertartás és búcsúbeszéd után elindult koporsója a kolozsvári családi temetőhelyre. Most már az anyaföld takarja.

Kinézek írásom mellől a szabadba. Nem az a verőfény ragyog már künn, mint tegnap délután, a temetése óráiban. Esős az idő, ködös, szomorú. Mint a mi lelkünk te utánad, drága, feledhetetlen mesterünk, kedves Lichtenegger Józsi bácsi.

és világos iskolahelyiségeket s egy nagy dísztermet foglal magában. Óméltósága távozásakor Hámon József kanonok, intézeti superiorinak a látottak és tapasztaltak fölött elismerő köszönetét és örömét nyilvánította.

Templomszentelés Orechován. Az ungmegyei orechovai, alig 200 lelket számláló gör. kath. hívők saját erejükből az Isten nagyobb dicsőségére s a hívők lelki örömére, szép templomot építettek. Az újonnan épített templomot mult hó 28-án szentelte fel *Jakovics* János káptalani nagyprépost. Az alkalmi szent beszédet a nép nyelvén *Jaczkovics* Mihály szentszéki ülnök tartotta. A szertartási ünnepélyen résztvett a vidéki nagyszámu intelligencia, kerületi papság s a hívők nagy sokasága. Szertartás után mintegy 30 terítékű villásreggeli volt, melynek elköltése után Porosztóra mentek a vendégek, hol *Artimovics* Emil vendégszerető házában ebédhez ült a társaság; az ebédén 50-nél többben vettek részt.

Segédlelkészek változása. Tamás Jenő segédlelkész Beregszászból Máramarosszigetre, *Szentmihályi* Lajos püspöki aktuarius Szatmárról Beregszászba helyeztetett át segédlelkészek.

Athelyezés. A vall. és közokt. miniszter *Artner* Izidor gödényházi állami elemi iskolai tanítót, a szatmári kir. kath. tanítóképezdének volt növendékét a szigetkamrási állami elemi népiskolához helyezte át.

Jótékonyág. Sokan ismerik Szatmáron az öreg Gábriel bácsit, de azért sokan nem tudják, hogy az öreg Gábriel Andrásban mily nemes szív lakik. — A kik meg akarnak róla győződni, azok jöjjenek el a kis Kálvária templomba, s tekintsék meg azt a remek szentségtartót, melyet az ősz polgár nemes szívének tanujelül öreg napjaiban az Urnak ajándékozott. 200 koronánál többre került a szép gót stílusú monstrantia, melyet Jézus Szívének és a két apostolfejedelemnek szobra ékesít. Az aljába bele van vésvé, hogy „Gábriel András congreganista nemeslelkű adománya az Urnak 1902. évében.

Józsefházán megható esküvő volt a mult vasárnap: az aranyosmegyesi postamesternőt *Csókás* Piroskát eskette meg ifj. *Uray* Gézával — fivére dr. *Csókás* Vidor. Az eskető testvér buzdító beszédet intézett az új párhoz. — Este a menyasszony házában szűk családi és baráti körben megtartott lakoma volt, melynek csak a reggeli órák vetettek véget.

Eljegyzés. *Palatinszky* István nyiregyházi vasúti raktárnok eljegyezte városunkban özv. *Illyés* Bálintné szül. *Polónyi* Irma urnőt.

Templomrablás. Az alsó-kapniki róm. kath. templomot a napokban virradóra ismeretlen tettesek fölverték és a szt. Antal kép alól a perselyt, melyben 80—100 korona lehetett, ellopták. A csendőrség az ismeretlen tetteseket nyomozza. Másnap egy koresma udvarának szemétdombján a perselyt megtalálták pénz nélkül.

Eljegyzés. *Huszár* József ungvári kincstári erdész jegyet váltott *Pajor* Ilona kisasszonnyal, *Pajor* Tamás uradalmi volt tisztartó, ungmegyei vérnagy leányával.

Uj lap. A kath. egyesületek országos szövetsége a roszt irányu és óriási mértékben elterjedt krajczáros ujságok ellensúlyozására október 15-től kezdve jó irányu, keresztény szellemű krajczáros ujságot fog kiadni. Az első szám az országos kath. nagygyűlés napján, okt. 15-én, fog megjelenni *Mihályfi* Ákos dr., és *Gyürky* Ödön szerkesztésében. A címe *Uj lap* lesz. Szétküldik az ország

minden nagyobb városába, hol naponkint fogják árusítani a közönség között. Felhívjuk a hazai papság és tanítók figyelmét, hogy e nemes vállalkozást, melynek működése kiszámíthatatlan hatással lesz a nép erkölcsének és meggyőződésének irányítására, teljes erejükből támogassák és közsegeikben hivaik közt minél szélesebb körben terjesszék. Szatmáron az elárusítást a *Pázmány-sajtó* vállalta magára.

Tur-Terebes öröme. Mint értesülünk, az adórendező-bizottság a napokban fejezte be áldásos munkáját Tur-Terebesen s mint hírlik, a huszezer koronát tevő adóhátraléknak majdnem 60%-át törülte, mi a terebesiek körében méltán nagy örömet kelthetett, mert egy jó időre megszabadítottak az adóvégrehajtók zaklatásaitól.

Ünnepély. Az ev. ref. főgymnasium tanári kara és ifjusága október 6-án reggel 9 órakor az intézet tornacsarnokában jól sikerült ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt az ifjusági énekkar által előadott hazafias dal nyitotta meg, melynek elhangzása után *Mát-ray* Lajos tanár szép emlékbeszédben méltatta a nap jelenőségét s a tizenhárom vértanu szereplését. Majd *Borgida* József VIII. o. t. szavaltta el lendülettel *Kiss* Endre VII. o. t. alkalmi ódáját, melyet lapunk tárczarovatában közlünk. Az ünnepélyt, melyen oly nagy számu közönség jelent meg, hogy az óriási helyiséget egészen betöltötte, az énekkar által előadott „Szózat“ éneklése rekesztette be.

Szíveti mulatság. A kath. legényegyesület sikerült mulatságot rendezett vasárnap este a Vigadóban. Különben a legényegylet báljai régóta kedveltek, hova szívesen szokott menni a közönség. A csöszök és csösznök magyar öltözetükben tetszetős látványt nyújtottak. Már délután megindult a menet s körülkocsikázta a várost, ami vonzerővel hatott a publikumra. A mulatság kedélyességében semmi kivánni valót nem hagyott maga után. Elismerés illeti a rendezőséget, mely fáradságot nem ismerve mindent elkövetett a jó ügy érdekében. Az egyesületnek, holott a kiadás meglehetősen magas volt, mintegy 300 korona tiszta jövedelme maradt.

Püspöki látogatás. Rendkívül megörvendeztető kegyben részesítette a püspök úr Ó méltósága a szatmári irgalmas nénék iskoláit. Folyó hó 6-án ellátogatott az óvodától kezdve a polgári iskolai tanítónőképzőig minden iskolába. *Hámon* József és *Hehlein* Károly kanonokok kísérték a magas vendéget. Minden osztályhoz volt egy néhány nyájas szava. Az Üdvözítő példájára a legkisebb gyermekek közt érezte magát legjobban; a kis óvodások padjai előtt szó szerint a földre térdelt s a kis ártatlanokkal a leereszkő atyai szeretet közvetlen hangján beszélgetett. A tanítók és növendékek, kicsinyek és nagyok, egyaránt új erőt és büszgalmat merítenek a méltóságos egyházfő megjelenéséből a munkára és örömmel gondolnak annak lehetőségére, hogy kegyes püspökük ismét kitünteti őket hűn óhajtot látogatásával.

108 gazdasági iskola. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a földművelő nép gazdasági ismereteit gyarapítsa és a fejlettebb gazdasági gyakorlatbani jártasságra kioktassa, egyezernyoleczszáz gazdasági ismétlő iskolát szervez az ország különböző részein. A miniszter erre vonatkozó rendeletében kimondja, hogy gazdasági ismétlő iskolát minden oly község köteles állítani, ahol a lakosság tulnyomó része földmives és legalább 40 ismétlő tanköteles gyermek van a közzégekben. Ha más ismétlő is-

kola van már a községben, akkor egy év alatt azt gazdasági irányuvá kell átszervezni. Hogy a leányok a háztartásról, konyhakerésztetről tanulhassanak és a női kézimunkát gyakorolhassák, számukra külön iskola állítandó mindazon esetekben, ha a kétnemű gyermekek száma az 50-et meghaladja.

A borkiállítás esütörtök este ért véget, mikor a beküldött borokat elárverezték. Nagy érdeklődés mutatkozott az árverés iránt, ennek köszönhető, hogy mintegy 340 korona gyűlt be az eladott borok árából.

Szociálisták gyűlés tartott Szatmáron f. hó 4-én a rendőri hivatal engedélyével. Most már kellő megvilágításban áll előttünk a szatmári szociálisták epedése: munka nélkül rövidesen sok pénzhez akarnak jutni a más jogos tulajdonának erőszakos elvételével; csak az a gyanús dolog, hogy a pénzt nem ott keresik, ahol a legtöbb van. A mult héten például egy fővárosi lap hozta, hogy a zsidók közül csak az egyetlen *Rotschild*-famiának tizezer millió koronája van, amennyivel a kath. egyház az egész világon sem rendelkezik. Vétkes türelmet tanusított a rendőrség az által, hogy a beszélőkből dúló személyes becsületsértéseket nem akadályozta meg, főképen pedig az által, hogy a gyűlést akkor sem tiltotta be, mikor az egyik szónok nyíltan forradalminak vallotta pártját. A forradalom nemcsak az oltárnak, hanem a koronának is szól. A jegyzői széken egy *Farkas* utónevű zsidó ült; talán Pest küldte egy kis oktató és bátorító vendégszerpre.

Szakoktatás a lentermelésről. *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, hegyvidéki népünk buzgó támogatója, *Kazy* József kirendeltségi vezető fáradhatatlan közbenjárására szeptember hónap második felében, *Füredy* Lajos m. kir. szaktanár vezetése mellett, Bereg vármegye nevezett községeiben az okszerű lentermelés jövedelmezőségéről szakelőadásokat tartott és pedig szept. 20-án Nagy-Lónyán és Mező-Kaszonnyban, 21-én Mező-Tarpán, 22-én Kövesden, és Árdánházán, 23-án Leányfalván és F.-Schönbornon, 24-én Bereg-Sárréten és B.-Rákoson 25-én Ignéczen és B.-Szt.-Miklóson. — Az előadások mindenütt nagy érdeklődést keltettek és a nép a kormány vezető férfiai iránt mély hálával elteltlen távozott az előadásokról.

Telefon hálózatunk néhány nap óta az országos központtal össze van kapcsolva és a nyilvánosságnak átadva. Ez nevezetes újítás, mert Budapesttel sőt Béccsel is könnyelmesen diskurálhatunk.

Ő szentsége a pápa magyar gyógyvize. XIII. Leó pápa Ő szentsége, a kinek magas életkorát és szellemi frissességét méltán csodálja az egész világ, magyar gyógyító itallal él. A Vatikánba ugyanis a „Pálma“ jelzésű keserűvizet hozzadják Ő szentsége egyenes utasítására, a ki e gyógyító itallal igen meg van elégedve. Ritka kitüntetés a magyar vízre, hogy a pápa asztalára kerül s méltó elismerés illeti *Loser* János, cs. és kir. udvari szállító céget, a „Pálma“ forrás tulajdonosát, a ki e vizet a pápai udvarba szállítja.

Menetrend. Az október 1-én életbe léptetett új menetrend szerint bennünket érdeklő nagyobb változás nem történt. Változás annyiban van, hogy Püspökladányból d. e. 10 óra 50 perczkor induló, nemkülönbben a Szatmárról d. u. 1 ó. 55 perczkor induló s délután 5 ó. 3 perczkor Püspökladányba érkező gyorsvonatok Szatmár-Zsadány állomáson nem fognak megállani.

Az Ezredévi asztaltársaság, mely már hét éve ruház szegény gyermekeket, ezen évben is óhajta megfelelni nemes hivatásának. Tény az, hogy közönségünk, a mely szeretettel karolta fel a jókedvű jótékonyt ezen intézményét, az utóbbi időkben meghidegült iránta s bizony ez a körülmény az intézők munkakedvét is lelohasztotta. Mindazonáltal nem volna helyes, ha a megfoglyozott buzgalomnak, melynek okaira itt nem terjeszkedhetünk ki, a felruházandó iskolás gyermekek adnak meg az árát, a kik bizonyára nehezen várják a méltán remélt segítséget. Kissé kompromittáló volna az egyesületre, a mely ez ideig több mint 6000 korona értékű jótékonyt gyakorolt s a mely czímét a millennium lélekemelő mozsanatától vette kölesön, ha 7-ik esztendejében a tehetetlenség vagy éppen végfelfoszlás szimpptomáival zárna évi számadását. Kérem ezért komolyan azon urakat, a kik érdeklődnek az érdemes társaság ügyei iránt s fenmaradását, további jótékony működését szívükön hordják — még ha jelenleg nem tagjai is — sziveskedjenek folyó hó 8-án, szerdán délután 5-től 7 óráig a Honvéd sörsernokban a teendő megbeszélése végett megjelenni. Dr. Fodor Gyula, az Ezres igazgatója.

Póttartalékosok bevonulása. Az 5. gyalogezred helybeli zászlóaljához 450 póttartalékosot hívtak be szolgálattételre, kiknek kiképzése október 3-tól nov. 27-ig fog tartani. A bevonult póttartalékosok kiképzésére idevezényeltettek Egerből Drotleff Henrik főhadnagy, Kohlmann Tamás és Hoffman György hadnagyok.

Dr. Bakcsy Domokos fogorvos a budapesti klinikán a fogászat legújabb vívmányait gyakorlatilag előadó kurzusról f. h. 6-án hazatért.

Hadméltalások jelentkezése. Azon adméltalások, kik 1880., 81., 82-ben születtek, összehírás végett tartoznak jelentkezni a városnál levő katonai osztálynál november hó végéig. Aki kellő ok nélkül a jelentkezést elmulasztja, 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog sújtani.

Háztulajdonosok figyelmébe. Gyakran előfordul, hogy az udvarokról tisztátalan szennyvizet bocsatának az utcái folyókba, miáltal a levegő büzsössé és fertőzővé válik. Egészségi és köztisztasági szempontból a városi főkapitány felhívja a háztulajdonosokat, hogy a szennyviznek az utcára való bocsatásától 4—100 koronáig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt óvakodjanak.

Mit kíván Magyarország? Az országgyűlés nyári szünete alatt 143 kérvény érkezett a törvényhatóságoktól az országgyűlés képviselőházához. Ezek a következők: Tizenhét vármegye kéri például azt, hogy az adóvégrehajtások a tavaszi és nyári évnegyedekben szünteltesse. Tizenegy törvényhatóság kér adótlórlést elemi csapások okozta károk miatt. Öt vármegye a megyei tisztviselők fizetésének a javítása tárgyában kérvényez. (Hat törvényhatóság pedig a hivatalnokok vasárnapi munkaszünetésére végre biztosítva látni). A harmadik évöket szolgáló katonák nyári szabadságolását négy vármegye szeretné, mert így tekintélyes munkaidő szabadíthatná fel a legfontosabb munkaidőben, az ország kétségtelen nagy hasznára. Különösen érdekes a vagyonbiztosításra közvetett módon irányuló két kérvénycsoport, amelyek egyikének a kóbor cigányok megrendszabályozása a tárgya. Ezt kéri kilenc törvényhatóság. A másiké pedig az, hogy az árva és gyámpénztárak kezelése módosítható. Ezt kéri hat törvényhatóság. A politikai izü kérvények közül nem kis mértékben érdekesek azok, amelyek a képviselőválasztási törvény módosítását sürgetik. Tizenegy törvényhatóság van e részben egy nézetben. Az önálló vámtérület felállítását kéri tíz, a nemzetiségi törvény módosítását pedig öt törvényhatóság. Egy helyi kérvény is van, amely a pancsova választókerület kettéosztását kéri. (Négy törvényhatóság.) A harmadik filléres tanítói nyugdíjjarulék törlesztését kívánja tizenkét vármegye. És végül huszonhárom törvényhatóság kéri Kossuth Lajos érdemeinek törvénybeiktatását.

Elvesztett brostü. Egy drb. briliáns brostü, mely 3 lecsüngővel van és gyémánt

kövel kirakva, elvesztett. A megtaláló tartsa kötelességének a kapitányi hivatalba beszoigáltatni.

Uj bankjegyek. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa legutóbbi ülésén elhatározta, hogy e hó végén az uj 100 koronás bankjegyeket forgalomba bocsátja.

A kereskedelmi miniszter az iparhatóságokhoz. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett az összes iparhatóságokhoz, melynek bevezetésében azt mondja, hogy „az elsőfoku iparhatóságok nincsenek teljesen tájékozva az iránt, mely iparágak vannak ez idő szerint képesítéshöz kötve.“ Ezért leiratában kioktatta az iparhatóságokat, hogy az 1884. évi földmivelési és kereskedelemügyi miniszteri rendelet kibocsátása óta, mely iparágak köttetnek képesítéshez. E szerint a cég- és czimfestő, doboz, diszmű és tollkészítő, fazekas, guba- és kaptafa-készítő, paplanos, szita- és rosta-készítő, takács, vésnök, villamos erőárammal dolgozó berendezések és vezetékek, valamint az elektromos mérő- és közök készítésével, illetőleg felszerelésével, továbbá a gyenge áramu vezetékeknek az erős áramu vezetékekhez való kapcsolásával foglalkozó iparágak vannak képesítéshez kötve.

Ujdonság! Pormentesítő olaj, elismert, legjobb szer a por eltávolítására, éttermek, kávéházak, hivatalok, iskolák, üzletek és

irodáknak a tisztaság fentartása és az egészség megóvása czéljából kiválóan ajánlható különként 80 filléért. Egyedül kapható Györy Károlynál, Szatmár.

Finom porcellán és üvegáruk, csekély gyári hibával, rendkívül olcsó árban kaphatók, míg a készlet tart, Györy Károly üveg- és porcellán kereskedésében Szatmáron.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt.	kr.	frt.	kr.
T. buza ó	6	40	6	60
l. buza uj	5	60	5	80
Kétszeres	—	—	—	—
Rözs	5	—	4	80
Árpa	5	—	4	80
Zab	5	80	6	—
Tengeri	6	—	6	—
Kása	8	—	8	25
Fehér paszuly	6	—	—	—
Tarka	4	50	—	—
Szilva	18	—	19	—
„ füstölt	—	—	—	—
Rápeze	1	20	1	—
Krumpli zsákja	1	40	1	50

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybeli
megrendelések
hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
frt.	kr.	frt.	kr.
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	80
„ „ Sertés	56	„ „ Lengyel kolbász	76
„ „ Borju	56	„ „ Sonka kolbász	80
„ „ Bárány	—	„ „ krakói	80
„ „ Juh	—	„ „ Krinolin	80
„ „ Friss háj olvasztani	72	„ „ Parizer	80
„ „ szalona	68	„ „ Máj sajt	80
„ „ „ bőr nélkü	68	„ „ Disznófej sajt	64
„ „ Friss kolbász bors.	100	pár Virsli tormás	4
„ „ fok. czitr.	64	pár frankfurti	8
„ „ Friss zsir	80	100 drb. Salvaládó	4
1 ko. Szalámi	180	1 ko. Sonka páczolt	1
„ „ füst. magyar kolb.	80		

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Legnagyobb raktár

teljesen felszerelt **szüretelési** és pinczegazdászati eszközökben. Gyári áron szállít kitűnő szerkezetű

„Mabille“ rendszerű borsajtókat,

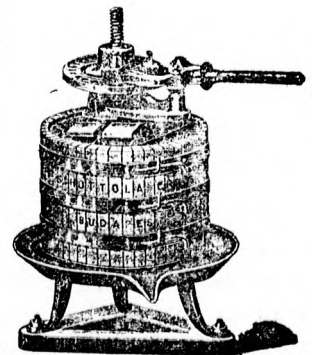
mely rendkívül csekély erőszükséglet mellett meglepő eredményt képes felmutatni. Magas nyomású és folyton működő **sajtókat**, munkaképesség 12 óra alatt 15.000 kilogram szőlő.

Legjobb szerkezetű szőlőzuzók, gyümölessajtók, borszivattyu, erjesztő edények.

Nagy választék a legfinomabb **szőlőszedő** és **válogató ollókban.**

SCHOTTOLA ERNŐNÉL,
Budapesten, szőlő és pinczegazdászati osztálya
VI. Andrassy ut 2.

Árjegyzék és ismertetések ingyen és bérmentve!

LAPUNK KIADÓHIVATALA UTJÁN MEGRENDELHETŐ
CSEKELY HAVI RÉSZLETFIZETÉS MELLETT.

Franklin társulat kiadása.

Magyar remekírók

A magyar irodalom főbb művei.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekírók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyetlen egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220** korona.

Csakis a Franklin-féle **MAGYAR REMEKÍRŐK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

MINDEN REMEKÍRŐ MUNKÁIT EGÝ KIVÁLÓ MAGYAR ÍRÓ LÁTJA EL BEVEZETŐ MÉLTATÁSSAL ÉS ÉLETRAJZZAL.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKÍRŐK MEGRENDELŐINEK.

Magyar Remekírók megrendelői 20 koronáért kapják Ez az egyedüli teljes magyar Shakspeare, Petőfi, Arany Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekírók-nak.

Shakspeare összes szín műveinek új 6 kötetes kiadását, melynek bolt-ára, a Magyar Remekírók-éval azonos diszes kötésben, 30 korona, Magyar Remekírók megrendelői 20 koronáért kapják Ez az egyedüli teljes magyar Shakspeare, Petőfi, Arany Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekírók-nak.

Magyar Remekírók első 5 kötete (I.-sor.) már megjelent; félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat

A Magyar Remekírók 3 koronás (Shakspeare színművel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg a Rendelőlap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a Heti Szemle kiadóhivatalához.

Ezekon kívül benn lesz a **MAGYAR REMEKÍRŐK** könyvtárában: Balassa Bálint, Berzseny Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br, Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István, gr; Teleki László gr, Zrínyi Miklós, Népies Lyra, Néphalladák, Kurucz-költészet

RENDELŐ-LAP.

A Heti Szemle kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

a) A „Magyar Remekírókat” 55 kötetben 220 kor. ért. fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel. b) A „Magyar Remekírókat” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel. c) A „Magyar Remekírókat” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő 4 ko-

ronás havi részletekben. d) A „Magyar Remekírókat” Shakspeare nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenkénti jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál** Budapesten fizetendő mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a pórtólköltség hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékes válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvetetik.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláírást kérünk.

PÁSKUJ IMRE

Szépességi gyepen fehérített len-vásznak. damaszk asztal- és ágyneműek gyári árakban, valamint szepes-iglói pamutvásznak és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek férfi öltözetekre, tavaszi, nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

HAZAI IPARCSARNOKA
SZATMÁRON.

Saját készítményű fehérneműim az ezredéves országos kiállításon jeles munka, versenyképesség és új iparág fejlesztésért milleniumi éremmel kitüntetve.

Női, férfi, leány- és fiu-fehérneműek gyára.

Nagy raktár a híres pécsi kezyűkből, női derékfűzőkből (Miederekből), nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakendők, gallérok, kiegészítők stb.

Székelyföldi és bánáti házi iparcikkok. Szőttes női és férfi mosókelmek, minden fajtájú divatos női ruhakelmék, reverendaanyagok férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött kezyűk, budai és székesfehérvári kékfestő és minden színű divatos erettonok, vollek, zefrek és battistok; kalotaszegi „varrottasok”, bánáti e. zékely kötének, függönyök, ág- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pokróczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehérneműk varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre

bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt”-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologna, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wattergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajáni

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **szövetek méter számra** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után a legolcsón szállíttatnak.

Arjegyzékek és szövetminták ingyen ésbérmentve.